SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

No. 182. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, SEPTEMBER 23, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ВЕРЕСНЯ 1988 Ч. 182. РІК XCV

ВАШІНҐТОНСЬКІ СВЯТКУВАННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА УКРАЇНИ

в днях 7-го, 8-го і 9-го жовтня ц.р.

ЗМІНИ МАРШРУТУ І ЧАСУ ДЕЯКИХ ІМПРЕЗ

Тому, що у Вашінґтоні, в часі наших святкувань Тисячоліття будуть відбуватися різні імпрези інших груп, такі, як: німецьких американців, маратон моряків, організації дентистів і т. п., поліція Вашінґтону подала нові розпорядження для наших святкувань.

В суботу, 8-го жовтня, автобуси і авта повинні заїхати і зупинитися при Констітушен авеню, поміж 15-ою і 17-ою вулицями, біля площі пам'ятника Вашінґтонові, що є зараз через дорогу від Елліпс. Всі пасажири мусять там висісти.

Збірка на площі, біля пам'ятника Вашінґтонові, поміж Констітушен авеню і 17-ою вулицею, о год. 11-ій перед полуднем. Початок маніфестації точно о годині 12-ій полудня, а вимарш о годині 1-ій по полудні.

Маршрут 17-ою вулицею на північ до вулиці „І", опісля на право по вулиці „І" до вулиці 16-ої і нею на північ до вулиці „М". З вулиці „М" на ліво, до вулиці 17-ої і тоді дальше нею на південь до вулиці „І", а звідтам знов на вулицю 17-ту і нею до Констітушен авеню і площі біля пам'ятника Вашінґтонові, де відбудеться заключна частина маніфестації. Між вулицями 16-ою і „М" знаходиться совєтська амбасада.

Порядок маршу: На самому переді будуть нести хрест. Слідуючі будуть: спеціяльний транспарант, хоругви, прапори, ікони, духовенство, транспаранти, оркестра, молодечі організації, зорганізовані групи, наприклад, ветерани, регіональні, та інші учасники по стейтах в азбучному порядку і по містах в такому самому порядку.

Проситься привезти свої транспаранти з назвою міст, величини 24" на 29", на дручку.

Соборний Молебень з участю первоєрархів всіх українських Церков буде відправлений у неділю, 9-го жовтня, біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, між вулицями „П" і 22-ою Н. В. Початок точно о годині 12:30 по полудні. Збірка біля пам'ятника о годині 12-ій по полудні.

Проситься мати одяг, прикрашений вишивкою.

Всі інші імпрези, запляновані на той час у Вашінґтоні, відбудуться в часі, який був раніше поданий у пресі, а саме:

1) **П'ятниця, 7-го жовтня,** год. 8-ма вечора — виступ Танцювального Ансамблю „Україна" з Чикаґо.

2) **Субота, 8-го жовтня,** год. 8-ма вечора — концерт української клясичної музики з участю хорів, солістів та симфонічної оркестри.

3) **Неділя, 9-го жовтня,** год. 2:30 по полудні — концерт капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка з Дітройту.

Всі концерти відбудуться в Constitution Hall, при вулиці 18-ій і „Д".

Проситься негайно замовляти квитки у Ticketron або Teletron, ч. 1-800-543-3041.

4) В суботу вечером, між год. 9-ою і 12:30 по півночі відбудеться вечірка молоді у George Washington University, Marvin Center, Continental Room, 3rd floor, 800 21st St. N.W.

ПОНАД 70,000 ВІРНИХ, УКРАЇНЦІВ І ПОЛЯКІВ, ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У СВЯТКУВАННЯХ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ У ЧЕНСТОХОВІ

ЧОТИРИ КАРДИНАЛИ, ДЕСЯТКИ ЄПИСКОПІВ, 110 СВЯЩЕНИКІВ, МОНАХИ Й МОНАХИНІ БРАЛИ УЧАСТЬ У ВІДПРАВАХ.

Ченстохова, Польща. (Роман С. Голіят). — У суботу й неділю, 10-го і 11-го вересня ц.р., прибули сюди миряни з усіх сторін Польщі й паломники з Америки, Канади й европейських країн, щоб спільно відсвяткувати 1000-ліття Хрищення України.

З приводу цього ювілею, польський єпископат видав пастирський лист, який священики відчитували в усіх костьолах Польщі. У цьому посланні, між іншим сказано: „Наше сусідство не було легким. Є воно одначе правдивим і того факту не можуть заслонити ніякі труднощі. Може ми не були завжди приятелями, але завжди ми залишилися братами: як слов'яни і християни. У тому сусідстві уформлювалися: наша національна й державна свідомість. Ми разом вчилися боронити того, що власне, і шанувати це, що чуже. Маємо спільний досвід, який складається на дорогу нам усім спадщину... Правдива культура є завжди союзником людини. Не треба її нищити, незалежно від того з яких корінів виростає. Навпаки, культура може стати помостом поєднання між народами... Дякуємо Богові за цю велику подію над Дніпром і за його Тисячолітню історію".

У суботу, 10-го вересня ц.р., на Ясній Горі в базиліці монастиря Отців Павлінів, Митрополит Максим Германюк відправив Молебень, а о год. 10-ій вранці, архиєпископ Мирослав Марусин у сослуженні о. митрата Івана Мартиняка священиків Архиєрейською Службою Божою започаткував дводенне відзначення на Ясній Горі Тисячоліття Христової Церкви в Україні.

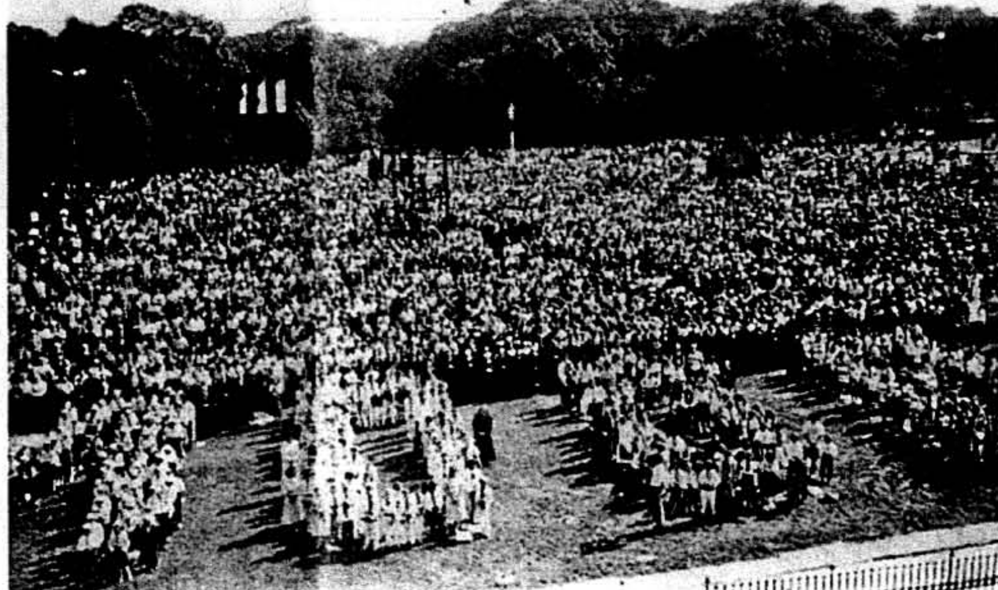
Від VI століття зв'язане з польською історією і культурою марійне святилище на Ясній Горі в Ченстохові завдячує своє значення зображенню Мадонни з дитятком і особливому культові, яким той образ був осіяний з хвилиною спровадження його в 1382 році з княжого города Белза на Ясну Гору. В тому то році прийшли до Польщі з Мадярщини отці Павліни, для яких князь Владислав з Ополя уфундував цю садибу, на вапняному узгір'ї в Ченстохові, побіч вже існуючого дерев'яного костьола.

Участь у Святій Літургії взяло 110 священиків, багато монахів і монахинь, представники з України й численні маси народу. Коло престолу засіли запрошені гості: о. д-р Францішек Гренюх, о. д-р Марек Загайкевіч, о. д-р Мєчислав Бжозовскі, ректор Духовної Семінарії в Люблині, усі вбрані в тогах і представники Католицької Теології у Варшаві, родичі студента Івана Ключника та інші.

Під час Служби Божої Владика М. Марусин висвятив на священика Івана Ключника, який закінчив студії в Католицькій Семінарії в Люблині. Владика Марусин у своїй проповіді переповів про пройдений шлях Української Католицької Церкви та історію чудотворної Ікони Божої Матері з Дитятком, яку з Єрусалиму, через Царгород, Полоцьк і Белз в 1382 році перевезено на Ясну Гору. Він дякував польською мовою Кардиналові Юзефові Ґлемпові, примасові Польщі, за запрошення на відзначення 1000-ліття Хрищення України на Ясній Горі і отцям Павлінам за їх прихильність і віддання базиліки на час святкувань та представникам польського уряду.

Того самого дня, о 4-ій год. по полудні в папській авдиторії монастиря отців Павлінів відбувся концерт на якому були: Кардинал Ґлемп, Патріярх і Кардинал Мирослав Іван Любачівський, Архиєпископ М. Марусин, Митрополит М. Германюк, Митрополит Стефан Сулик, Єпископи Василь Г. Лостен, Мирон Дацюк, ЧСВВ, Михайло Гринчишин, ЧНІ, Славомир Мікльош, польські єпископи, польські й українські священики, монахи й монахині, запрошені гості, між якими був племінник Слуги Божого Андрея, Ян Казімєж Шептицкі з родиною. Його відвідав о. Патрикій Пащак і мав з ним довше інтерв'ю.

(Закінчення на стор. 3)

Тисячі вірних перед валами монастиря на Ясній Горі. Молодь відтворила число „1000" з нагоди Тисячоліття Християнства в Україні.

(Фото: Р. Голіят).

Кардинал Юзеф Ґлемп виголошує проповідь в базиліці.

В СССР ПРОГОЛОСИЛИ ВИЙНЯТКОВИЙ СТАН У ДВОХ ПІВДЕННИХ РЕСПУБЛІКАХ

Москва. — Взявши до уваги напружену ситуацію у двох південних республіках Вірменії і Азербайджані, яка в останньому часі дуже погіршилась у зв'язку зі спором за Нагірний Карабах, прилучення якого до їхньої території домагаються вірмени. Рада Міністрів СССР і місцеві республіканські власті проголосили вийнятковий стан в цьому районі, який дає право міністрові внутрішніх справ ввести до будь-якої частини згаданих двох республік військові частини внутрішніх військ (тобто кагебівські з'єднання) для придушення всяких протестів.

Про ситуацію в Нагірному Карабаху, зокрема у Степанакерті, а також загально у Вірменії та Азербайджані, повідомило совєтське пресове агентство ТАСС, бо з хвилиною проголошення вийняткового стану, міністерство внутрішніх справ і безпеки заборонило всякі поїздки закордонних журналістів до цих двох республік, джерелом інформацій яких залишилися тепер тільки телефонічні зв'язки з дисидентськими колами у Вірменії і совєтські, сперті на пропагандивну фразеологію, так звані „пріфінги", тобто зустрічі представників міністерства закордонних справ з кореспондентами. На таких зустрічах західні кореспонденти довідуються тільки те, що їм хочуть сказати офіційні чинники.

ТАСС підтверджує, що в Нагірному Карабаху, зокрема у столиці Степанакерті, відбувається перестрілка між двома ворогуючими групами, місто майже цілковито спаралізоване робітничими страйками, припинилась достава товарів першої потреби, а тепер армія, а зглядно внутрішні війська КҐБ, ввели додаткові обмеження напевно не на користь місцевого населення. Крім того КГБ отримало спеціяльний дозвіл від міністерства арештовувати кожного робітника, який відмовляється від праці. У висліді стрілянини, яка не припиняється від неділі, 18-го вересня, загинув один вірменин і 24 особи були поранені, деякі тяжко. Треба припускати, кажуть західні кореспонденти, що тепер, у висліді проголошеного вийняткового стану, жертв стане більше, бо національний рух не тільки в Нагірному Карабаху, але також у Вірменії і Азербайджані поступово радикалізується, вірмени навіть не хочуть вести переговорів з росіянами, відмовляються вивішувати портрети Міхаїла Ґорбачова, якого вони вважають „російським шовіністом" і не беруть до уваги пояснень совєтських пропаґандистів, що їхні відосередні акції становлять загрозу для програми лібералізації Ґорбачова.

Совєтські і західні джерела стверджують, що ситуація в Нагірному Карабаху, Вірменії і Азербайджані дуже погіршилася від минулого тижня. ТАСС, наприклад, підтвердив, що атака демонстрантів відбулася також на будинок державної прокуратури в Нагірному Карабаху, ставились вимоги про виведення з Вірменії усіх совєтських військ, каже кореспондент американської газети „Вашінгтон Пост", вірмени категорично домагалися перебудови державних органів безпеки на національній основі, демонстранти ображали і обкидували гнилими овочами і яйцями міліціонерів і вояків з кагебівських частин. Були також спроби фізичної загрози для військовиків і міліціонерів.

Вірменські націоналісти і захисники прав людини заявили в телефонічному інтерв'ю з кореспондентом агентства Ассошієйтед Пресс, що прилучення Нагірного Карабаху до Вірменії, є рівночасно змаганням за самостійне існування вірменського народу. Західні спостерігачі кажуть, що південні республіки можуть стати початком кінця владування Міхаїла Ґорбачова, якщо ситуація там буде погіршуватися.

У СВІТІ

В ГАЇТІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ заколоти, не зважаючи на те, що голова військової хунти ген. Проспер Авріль найменував 11 членів кабінету з-посеред цивільних політиків. Прихильники і противники колишнього гаїтського диктатора Дювальє становлять найбільшу загрозу для громадського порядку. Вони також зударяються з поліцією і військовими частинами, які контролюють більші міста і містечка, головно у вечірніх годинах. Західні дипломати і політичні спостерігачі висловлюють своє затурбування ситуацією в Гаїті і кажуть, що участь війська у полагодженні конфліктів дуже ускладнює ситуацію і ставить країну перед небезпекою розгорнення громадянської війни.

СОВЄТСЬКА ГАЗЕТА „Московский Комсомолец" надрукувала статтю відомого совєтського літературного критика Наталії Іванової, яка віддала належну пошану лавреатові Нобелівської нагороди письменникові Александрові Солженіцинові і рівночасно закликала офіційних представників СССР надрукувати усі твори письменника в Совєтському Союзі. „Я зараховую його до великих письменників, — пише Іванова, — і наша література втрачає багато коли ми позбавляємо молодих читачів можливости читати твори А. Солженіцина". Вона висловлює надію, що цей ненормальний стан буде поправлений. Іванова також пропонує, щоб А. Солженіцинові привернули совєтське громадянство.

ОФІЦІЙНІ ПРЕДСТАВНИКИ Ірану повідомили кореспондентів на влаштованій з ними зустрічі в неділю, 18-го вересня ц.р., що Іран втратив у війні з Іраком 123,000 вояків і 11,000 цивільних осіб вбитими. Ця, перша, до речі, офіційна заява в цій справі за вісім років викликала суперечливі думки серед політичних і військових спостерігачів, які думають, що жертви Ірану є значно вищі. В радіоінформації про цю справу сказано також, що 60,711 вояків пропали без вістей і їх також треба вважати мертвими, або полоненими в Іраку. Західні аналітики свого часу інформували про 300,000 вбитими. По стороні Іраку загинуло приблизно 120,000 вояків.

ІМПЕРАТОР ЯПОНІЇ ГІРОГІТО поважно захворів і лікарі побоюються, що вони не зможуть врятувати йому життя. Тисячі японців слідкують в телевізії і радіо за станом здоров'я імператора, який, очевидно, має для японців символічне значення, але він користується в більшості японців великою популярністю. 87-річний імператор дістав вибух крови і лікарі стараються встановити чи кров походить з жолудка, чи з легенів. Також дуже послаблене серце і властиво лікарі більше бояться за серце і тиснення крови, як повторення вибуху крови, яке вони зупинили. Теперішній імператор Гірогіто сидить на японському троні від 25-го грудня 1926 року.

Представник ДЦ УНР відвідає Австралію

Філядельфія (УІБ). — Іван Самійленко, заступник голови Уряду УНР в екзилі та голова Підготовчої комісії X Сесії УНРади, в скорому часі від'їде до Австралії.

В пляні цієї подорожі заплянована зустріч з представниками Державного Центру на Австралію. Головною управою та місцевими організаціями прихильників ДЦ УНР і українськими громадами в Сіднею, Мельбурні, Аделяїді і Канбері.

В Канбері, столиці Австралії, 21-22-го жовтня, на запрошення Архиєпископа на Австралію і Нову Зеляндію Владики Володимира та Представництва ДЦ УНР, проф. Самійленко візьме участь у величавих святкуваннях присвячених 1000-літтю Хрищення України. Професор виголосить в українських громадах доповіді на такі теми як: „ДЦ УНР напередодні X Сесії УНРади", „Проблеми нашої сучасности" та інші.

В СССР збільшили кари за участь у демонстраціях

Москва. — Московські газети з 20-го вересня ц.р., опублікували указ Президії Верховної Ради РСФСР про покарання учасників і організаторів несанкціонованих урядом демонстрацій.

Указ був прийнятих ще 29-го липня, але опублікували його щойно тепер. Він спрямований на посилення боротьби проти всіх, хто серйозно сприйняв горбачовську політику „гласности". Згідно з цим указом, учасники стихійних демонстрацій, на які уряд і не збирається давати дозвіл, будуть каратися штрафом до 300 карбованців, що становить півторамісячний заробіток, а в окремих випадках — позбавленням волі на 15 діб. А тих, хто вдруге прийме участь у несанкціонованих урядом демонстраціях, будуть штрафувати на 1,000 карбованців, засуджувати до двох місяців примусової праці та до позбавлення волі на 15 діб.

Організатори демонстрацій, котрі вдруге будуть звинувачені, платитимуть штраф до 2,000 карбованців або будуть засуджені до одного року примусових робіт, чи тюремного ув'язнення на шість місяців. 28-го липня ц.р. було опубліковано інший указ, який забороняв усі демонстрації, про котрі владі не повідомляється за 10 днів до їх проведення.

Для боротьби з демонстрантами створено спеціяльні загони МВД, які не забарилися проявити свою жорстокість при розправі над серпневими демонстраціями у Львові та в Москві. Існує ще третій, досі не опублікований, указ, що надає право огранам МВД розганяти демонстрації, вриватися до помешкань громадян без санкції прокурора і придушувати спроби страйків на підприємствах.

АВТОБУС „Ч. СІЧІ"

Нюарк, Н. Дж. — Управа УСВТ „Чорноморська Січ" подає до відома, що замовлення на автобуси до Вашінгтону на святкування Тисячоліття 7-9-го жовтня ц.р. мусять бути зголошені до понеділка, 26-го вересня. Зголошуватися слід на число телефону (201) 373-8783 від год. 10.30 вранці до год. 3.30 по полудні. Подорож запланована на суботу, 8-го жовтня, на маніфестацію і концерт. Кошт подорожі — 27 дол.

В АМЕРИЦІ

НЕДАВНІЙ ОГЛЯД ВИКАЗУЄ, що бібліотеки, які вживаються не тільки на читальні, але й для інших потреб, тобто для громадських зустрічей, висвітлювання фільмів чи ставлення музичних концертів, набирають чим раз більшої популярности і їхнє число в країні зростає. В результаті велика кількість, як дорослих, так і дітвори почали частіше відвідувати місцеві бібліотеки.

ЧАС ВИБОРІВ В АМЕРИЦІ зближається, а з цим зростають і спроби кандидатів переконати виборців, що саме даний кандидат є найкращим. З огляду на це, кожний з них починає більш агресивно виступати зі своїми власними пропозиціямич, чи відкидати закиди противника. Останнім часом Майкл Дукакіс у своїх промовах старається переконати виборців, що він має знання в ділянці міжнародних відносин і що він має свої погляди на те, яку зброю має Америка вживати для своєї самооборони.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ вже довшу хвилю намагається переконати виборців, що патріотизму не слід соромитися, а навпаки, гордитися ним, як це водиться в цілому світі. Дж. Буш хоче викликати у своїх співгромадян почуття самопевности за їхні демократичні переконання і неспрямовувати всіх своїх намагань тільки на здобуття доляра і забезпечення власних люксусів.

У САН ФРАНСІСКО ФЕДЕРАЛЬНИЙ апеляційний суд відкинув намагання однієї фірми, що є у виключному заряді християн, примушувати своїх працівників йти на спільні молитовні зібрання. Суддя дев'ятої округи Джозеф Снід встановив, що жадна фірма, не може своїх працівників приневолювати до спільних молитов під час праці, як вони цього не бажають.

НА XXIУ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРИЩАХ, які саме відбуваються в Сеулі, столиці Південної Кореї, американські змагуни знову здобули перші місця, а з тим і золоті медалі в деяких конкуренціях. Першуном з можливостями до здобуття золотих медалей стали: американська дружина водного поло, перемігши Югославію вислідом 7 до 6, Майкл Карбагаль, в боксі, який переміг боксера з Південної Кореї, та американська дружина кошівки, яка перемогла бразилійську дружину вислідом 102 до 87.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ після короткої дискусії проголосувала законопроєкт, який дозволить усунути з крамниць небезпечні пестициди. В ньому також говориться, що остаточний термін цього зарядження назначено до 9-ти років, що прихильники цього законопроєкту уважають надто повільним процесом. Цей законопроєкт має на меті зменшити небезпеку нараження людського здоров'я на різного роду хвороби, з пістряком включно. Сподіються, що в Сенаті для одобрення цього законопроєкту не буде жадних перепон.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і „money orders" виставляти на „Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Сумнівна цивілізованість Кремля

Журнал „Огоньок" в номері ч. 27 за 1988 рік опублікував листа Д. І. Кулиняка про те, що в центрі старогрецького міста Херсонесу стоїть напівзруйнований пам'ятник архітектури — Володимирський собор. Він був споруджений 100 років тому на місці ранньо-християнської церкви--базиліки, в якій тисячу років тому, в 988 році, хрестився київський князь Володимир. Там же, в Херсонесі, він повінчався з Анною, сестрою візантійського імператора Василія II.

Цей величний храм, збудований за проєктом академіка архітектури Д. Грімма, мав висоту майже 70 метрів. Навіть тепер, без даху і бані, він вражає незвичайною архітектурою. Як стверджують фахівці, за зовнішнім виглядом він повністю відтворює візантійський собор Сергія і Вакха в Константинополі. Але константинопільський собор був перероблений на мечеть і до наших днів не зберігся, тому вартість його копії в Херсонесі особлива.

Під час Другої світової війни храм, безумовно, постраждав, але на ньому все ж таки збереглась баня і дах. Післявоєнна кампанія боротьби з релігією завдала храмові безліч пошкоджень з боку войовничих атеїстів. Відтоді він стоїть протягом кільком десятиліть відкритий вітрам, дощам та снігам, які роблять свою руйнівну справу.

Як повідомив директор Таврійського заповідника Л. В. Марченко, кілька років тому російська Православна Церква двічі пропонувала допомогу в реставрації та відбудові собору, але не знайшла розуміння й підтримки у представників влади.

У своєму листі Д. Кулиняк палко закликає рятувати історичний пам'ятник. „Давайте ж повернемо до життя Володимирський собор в Херсонесі. Він потрібен і Херсонеському державному історико-археологічному заповіднику, де із 200,000 експонатів у музейних експозиціях виставлено менше, ніж три відсотки. Решта 97 відсотків у фондах, при чому 40,000 експонатів зберігаються в приміщеннях абсолютно для цього непридатних. Відбудований Володимирський собор дозволив би розгорнути нові експозиції з фонду заповідника".

Та заклики мешканця Київської области Д. Кулиняка чують лише ті, хто безсилий допомогти. Адже ж для фінансування реставраційних робіт потрібен дозвіл Ради міністрів. Здавалось би, найперше, що треба було зробити до такої славетної дати, як Тисячоліття Християнства — відбудувати й відкрити цей храм. Та совєтський уряд не зацікавлений у збереженні релігійних пам'ятників. Релігію Москва використовує лише для того, щоб будувати на ній політику. Їй хочеться, щоб СССР в очах світу виглядав цивілізованою державою. Релігійні пам'ятники большевики, як зневажали, так і тепер зневажають.

Навіть той факт, що Москва натягнула на себе Тисячоліття Християнства є справжнім блюзнірством, бо на території Росії і навіть самої Москви хрищення відбулося лише в XII столітті. Це є не що інше, як фальсифікація історії. Щоб зібрати вершки чужої слави, Кремль не зупиняється ні перед чим. Але натягнувши на себе Тисячоліття Християнства він і не подумав докласти рук до відновлення храму, побудованого на відзначення хрищення київського князя Володимира в Херсонесі.

Ярослав Татомир

ЗВІТ КОМІСІЇ ГОЛОДУ

Час біжить швидко. Здається недавно ще ми раділи, коли Конгрес ЗСА ухвалив створення Конгресової комісії для дослідів влаштованого Москвою великого голоду в Україні 1932-33 років. І ось уже перед нами великий 550-сторінковий рапорт про дотеперішню працю Комісії та про висновки, що вона їх зробила про причини цього жахливого голоду, найбільшого злочину нашого століття і всієї історії людства.

Рапорт починається коротким резюме, у якому директор Комісії д-р Джеймс Мейс і його співробітники д-р Ольга Самійленко і Володимир Печенюк звітують про причини і розміри великого голоду у 19-ох коротких уступах.

Після цього слідують знаменито опрацьовані та переконливо документовані розділи: „Не-совєтські наукові праці про голод в Україні" (35 сторінок), „Посталінська історіографія про голод" (33 ст.), „Совєтська преса про голод" (28 ст.) „Совєтська історична белетристика про голод" (37 ст.), „Голод поза межами України" (14 ст.), „Американська реакція на голод" (34 ст.), „Сумація публічних переслухань, вступ і переклади свідчень", (209 ст) та „Італійські дипломатичні і консулярні депеші" із 1932-1935 років (112 ст).

Із радістю можна ствердити, що Рапорт Комісії голоду є високоякісним, прямо безцінним для нас історичним документом.

Рапорт включає теж копію засідання Комісії із 19-го квітня ц. р. Під час цього засідання голова Комісії конгресмен Деніел Міка висловив директорові Комісії докторові Мейсові і його співробітникам найвище признання і назвав їх працю „фантастичною".

Конгресмен Бенджамин Гільман назвав працю д-р Мейса та його співробітників... „монументальним зусиллям". Показником того наскільки згаданий рапорт пробив стіну мовчанки або фальшу про голод в Україні, були слова конгресмена Вілляма Брумфільда, який сказав: „...Із цього рапорту не можна зробити іншого висновку, як той, що голод, який забрав мільйони жертв, спричинила навмисна політика уряду Совєтського Союзу..." Сенатор Денніс ДеКонціні висловив признання д-рові Мейсові і його співробітникам за... „чудову роботу". Він повідомив теж, що сенатор Бреллі (який, як знаємо, перед двома роками дуже, можна сказати — рішаючо поміг створити Конгресову Комісію Голоду) вкоротці поставить внесок, щоби мандат Комісії продовжити. Сенатор ДеКонціні сказав, що продовження мандату Комісії є потрібне для упорядкування і видання дальших свідчень про голод (біля 2,000 сторін!!), для дальших зусиль Комісії для опрацювання матеріялів для навчання про голод у школах і т. п.

Усі члени Комісії погодилися у тому, що під теперішній час не є вказаним домагатися від Уряду признання дальших фондів на працю Комісії, бо таке домагання, а з ним і дозвіл продовжити мандат Комісії, може застрягти надовго у якомусь конгресовому комітеті.

Слід згадати теж, що із великим признанням про працю д-р Мейса і його співробітників говорили теж „публічні члени" Комісії Богдан Федорак, д-р Мирон Куропась, Данило Марчишин, Уляна Мазуркевич, Анастазія Вокер та д-р Олег Верес.

Праця Комісії не обмежувалася до збирання свідчень і писання рапорту. Члени і працівники Комісії брали теж участь у різних конференціях, відчитах та публікаціях, де підносили справу великого голоду.

За ініціятивою д-р Мирона Куропася Комісія присвятила багато уваги підготові курсів про штучний голод в Україні для шкільних округ. У зв'язку з цим працівники і члени Комісії брали участь у різних шкільних конференціях у стейтах Іллиной, Висконсин, Мичиген, Кольорадо, Ню Джерзі, Коннектикат та Арізона. Комісія видала підручник для учителів про голод в Україні, що його написав д-р Куропась. Кошти друкування цього підручника покрив УНСоюз.

Перший раз цей підручник прийнято у 1986 році на шкільній конференції у Чикаго і після цього він був поширений у багато інших шкільних округах. Працівники Комісії допомагали теж шкільним округам у Каліфорнії та Пенсильванії виготовити їх власні курси про голод в Україні. Подібні курси опрацювали і видали Департаментам Освіти стейту Ню Йорк і Радою християн і жидів стейтів Коннектикат та Західнього Массачусетс.

Треба великої жертвенности

Сімнадцятого червня ц. р. президент Реґен підписав закон про продовження мандату Комісії Голоду на дальші два роки. Це розкриває перед нами дуже великі можливості, але водночас кладе на нас великий фінансовий тягар, на нас полягає тепер обов'язок фінансувати працю Комісії напротязі двох років.

Перед нами велика нагода. Донедавна ще правда про наш нарід, його змагання до волі, його жахливі голокости були закриті перед західнім світом непроходимою стіною замовчування і брехні, що її збудували довкола нас червона Москва і її помічники на Заході. Сьогодні завдяки зусиллям наших найкращих людей і таких наших цінних приятелів, як д-р Конквест, д-р Мейс та інші, у цій стіні мовчанки пробито малий отвір. Вихіснуймо продовження мандату Комісії Голоду в Україні для поширення і закріплення цього отвору.

Українська спільнота у вільному світі обтяжена численними збірками на різні цілі. Але справа Конгресової Комісії Голоду в Україні — це справа величезної, виїмкової ваги, це справа, яка може стати для нас переломовою, якщо ми поможемо цій справі із повним зрозумінням і з великою жертвенністю.

Великі осяги ніколи не є дешеві. Справа проламання стіни мовчанки і брехні, якою ми замкнені, це справа за яку наші ідейні брати і сестри жертвували своє життя. Від нас ця велика справа вимагає тільки поважної фінансової підтримки.

Пожертви на працю Конгресової Комісії Голоду в Україні слід висилати на таку адресу: Commission on the Ukraine Famine United States Government 1111 Twentieth Street, N. W., Suite 537 Washington, D. C 20579

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЧИ СПРАВДІ „НАДІТИ" — СМІШНЕ СЛОВО?

Усім, крім одної, критичні завваги Василя Маркуся з Чикаго, які він висловив у листі до редакції (13-го вересня ц. р.), „Свобода" може прийняти в свій альбом.

Але слово „надіти" й похідні від нього редакція може повернути авторові в його приватний альбом. Це слово літературне, гідне, пристойне й нічого „смішного" в ньому немає.

Крім автора інтерв'ю з о. Романюком вживали й уживають його досі передові українські поети, письменники, робітники пера. Тлумачний „Словник української мови", том V, стор. 68-ма, у правій колонці подає таке пояснення слова „надіти" на першому місці — „одягати на себе, або на когось, одяг, взуття". Є й кілька інших пояснень і прикладів вживання того слова, але тут вони непричетні.

У першому значенні „одягати" словник покликується і подає приклади висловів таких світочів нашої літератури, як Т. Шевченко, М. Рильський, І. Нечуй-Левицький, Ю. Яновський. Хто не знає Шевченкового „Спасибі вам — надів шапку, знову закипіло Синє Море"... (Поема „Іван Підкова")?

Крім слова „надіти" багата українська мова, має теж окремі вислови на одягання різних частин людського тіла: одягається одежу, взувається черевики, чоботи тощо, надівається капелюх, шапку та інше накриття голови, в тому й... митру.

Слово „надівати" не вживається в значенні примістити щось на кілку, чи на гачку. На те маємо слово „повісити" (яке має й інші значення). Згадуваний „Словник української мови", том VI-ий пояснює слово „повісити" так: „Зачепивши якийсь предмет за щонебудь, надати йому висячого положення". Покликується на Л. Українку, О. Гончара, А. Головка.

Інше слово на те саме окреслення, це „почепити". Як приклад подає словник Л. Українку: „Даремно хотіла я арфу свою почепити на віттях плакучих смутної верби". Покликається теж на Ю. Яновського („Майстер корабля").

В. Маркусеві видалося смішним словом „надівати", мабуть, через асоціяцію з „надівка", тобто „начинка", „начиняти". В Галичині господині говорили „надівати" щось їстивне, хатню птицю, печеню тощо.

Анекдота про Владику І. Бучка, про митру й про стовп не пов'язується стематично зі словом „надівати". Це радше саркастичний гумор Владики.

З правдивою пошаною — одягнутий, взутий із надітим капелюхом.

Володимир Барагура

Вудгейвен, Н. Й.

ДЕ ШУКАТИ КАНДИДАТІВ НА СВЯЩЕНИКІВ?

Говоримо, пишемо і слушно турбуємося браком священичих покликань, але чомусь практично не беремося тої справи розв'язувати.

Наприклад, останньо наша преса повідомила, що в Австрії українська молодь з Польщі просить про політичний азиль. Молодь, яка їхала на ювілейні святкування до Риму, тепер не бажає повертатися до Польщі, бо там зазнає дискримінації у школах, праці і визнанні української католицької религії. Часопис „Шлях" з 11-го вересня подає кількість тої молоді на 300 осіб, а „Свобода" з 9-го вересня на 280 осіб і просить, щоби громадянство Америки і Канади допомогло матеріяльно цій молоді, спонзорувало тих молодих українських втікачів, які в Австрії чекають на нашу допомогу.

І тут насувається питання, чому б нашій ПУКЦеркві не поцікавитися цією молоддю? Напевно поміж нею знайдуться охочі молоді кандидати студіювати теологічні науки, тільки треба їх спрямувати і забезпечити їм моральну і матеріяльну опіку. Наші парафії, особливо більші, часто фінансують не конечні речі, краще, щоб фінансували одного чи навіть двох молодих юнаків, кандидатів у священичий стан.

Владика Василь Лостен передбачив можливість браку священиків і створив фонд на їх виховання.

На мою думку наші митрополії Америки і Канади повинні вислати свого уповажненого до Австрії, щоби переговорив з тою молоддю, запевнив охочим студіювати в наших духовних семінаріях матеріяльну опіку, а після закінчення студій працю в наших українських парафіях.

Ці думки даю під увагу Ієрархії ПУКЦеркви.

Іван Фур

Парма, Огайо

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД ЗА ЛІТО

I.

Економіка у літньому сезоні, особливо в липні у деяких секторах сповільнилася через перегріття у першому півріччі, а зокрема в другому кварталі, бо валова продукція зросла на 3.3 відс. а не 3.1 відс. І як подано раніше, в річному зіставлені 4.6 відс., а дохід корпорацій збільшився на 11.5 відс., 166 більйонів долярів, найбільше за останніх п'ять років, і експорт фармерських продуктів на 20 відс. 19 більйонів долярів (найбільше за останніх шість років. Тому Дирекція федеральних резерв піднесла дискантову стопу на 0.5 відс. до 6.5 відс. перший раз від вересня м. р., найбільше за останніх три роки, що хвилево збільшило на світових ринках вартість доляра (сьогодні далі він паде на вартості). У слід за ЗСА дев'ять европейських держав, щоби сповільнити інфляцію і стабілізувати доляр у СССР також піднесли відсоткову стопу, за вийнятком Франції, що зменшила відсоткову стопу, а Японія далі не змінила. Рівночасно 12 банків, на чолі з Чейс Мангеттен піднесли відсоткову стопу комерційним банкам до 10 відс. найвища від 1985 року (в Европі до 12 відс.). Піднесена дискантова стопа була несподіванкою для економістів. Білий Дім невдоволений, бо це сповільнить економіку, а покупці нарікають, через піднесені відсотки на кредитових картках (18.2) мортгеджові відсотки (10.7), що зменшить ощадності і видатки.

Індекс економічних показників у липні впав на 0.8 відс., найбільше за дев'ять місяців, головно, через оборону, конструкція на 5 відс., мануфактура на 0.9 відс., фабричні замовлення на 3.5 відс., а мануфактурні резерви зросли на 0.7 відс.

У літньому сезоні зросло безробіття. У липні на 0.1 відс. до 5.4 відс. — 116,730 мільйонів працюючих, найбільше в мануфактурі, 6.600 мільйонів безробітних. 300 000 нових місць праці. Дальший брак фахових робітників. Підприємства їх набирають, школять, втрачають 60 відс. своїх едукаційних фондів, через що тратить індустрійна продукція. Економісти ринку праці твердять, що в останніх двох декадах безробіття зросло на 60 відс., через брак едукації. У серпні безробіття зросло на 0.2 відс. до 5.6 — 116.870 мільйона працюючих, 6.850 мільйона безробітних. У багатьох стейтах (головно північний схід) далі брак кваліфікованих робітників, безробітні не можуть туди їхати, через брак мешкань, або, якщо і є, то вони задорогі. В останній декаді затруднення зросло на 20 мільйонів, а за останніх п'ять років на — 17 мільйонів, заробітки зросли на 12 відс. У загальному попит на робітника зріс на 5.2 відс., а кошти робітника на 5.7 відс. у річному зіставленні. Конструкція домів впала на 0.8 відс., збудовано їх 1.5 мільйона, найбільше на середньому заході і північному сході (12 і 9 відс.), найменше на півдні (1.2 відс.), а продаж на п'ять відс., через високі мортгеджі (10.7 відс. і до кінця року вони можуть зрости до 11.5 відс.), ціни на доми зросли на 6 відс., найбільше на північному сході — пересічна ціна дому 146,000 долярів. Замовлення на тривалі продукти впали на 7 відс. — 9 більйонів долярів, головно, через оборону: кораблі, танки, літаки, авта, найбільше від 1984 року, а замовлення на комп'ютори і машинове знаряддя на 5.6 відс. — 21 більйона долярів.

Продаж авт зросла на 4.2 відс. не зважаючи на підвищені ціни на 2.9 відс. нові моделі, а імпортованих авт впала на 20 відс., і взагалі продукція дещо зменшилася (7.1 мільйона авт, у червні 7.5 мільйона), найбільше Форд (19 відс., через збільшені замовлення поширює фабрики), автові компанії покликають 10.000 робітників. Видатки на будівлі зросли на 1.2 відс., у другому кварталі впали на 1.4 відс., через будову державних об'єктів (3.8 відс.), домів (0.5 відс.), а будова фабрик впала на 0.7 відс.

Індустрійна продукція зросла на 0.8 відс. (двічі більше від червня), 10-ий місяць підряд зростає, через збільшений експорт. Консумційні ціни в липні зросли на 0.5 відс., річно 4.5 відс., найбільше на жіночий одяг (55 відс.), а на харчі пересічі (0.4 відс.), а гуртові, продукційні і консумційні ціни у серпні зросли на 0.6 відс., найбільше на енергію (2.2 відс.) найвищі ц. р., що збільшить інфляцію, у липні гуртові ціни зросли на 3.9 відс., а роздрібні на 0.7 відс. Дрібна продаж зросла на 0.5 відс., третій місяць підряд, найбільше зросла на авта і одяг (1.9 відс.)

Летунські лінії, через збільшений рух летів в липні літаки більше спізняються і відкликають лети вдвоє, а в Европі трикратно, в серпні спізнення зменшилися, а нарікано теж менше. Пан Амерікен і Контінентал далі звільняють обслугу і пілотів через постійний дефіцит. Істерн звільнив 4.000 працівників, відкликав 200 летів, ц. р. втратив 120 мільйонів дол., знизив на 40 відс. ціни на квитках з 16-ох міст північного сходу до Фльорили від вересня до 15-го грудня.

Продовження буде

У СВОЇЙ ЗАЯВІ, ПЕРЕДАНІЙ радіостанцією „Вільна Европа", колишній король Румунії Міхай, який тепер постійно перебуває в Женеві, засудив в дуже рішучий спосіб внутрішню політику сьогоднішнього румунського комуністичного диктатора Ніколае Чаушеску, який, на думку короля, хоче зрівняти зі землею усі сільські поселення тільки тому, що селянську верству творить мішане населення — румуни, мадяри, українці, чехи та інші національностеві меншини. Його комуністичний уряд плянує, наприклад, мадярів і німців переселити в населені пункти міського типу, де є більша можливість контролі над їхньою діяльністю. Цей плян вже викликав гострий протест Мадярщини. Король Міхай порівняв політику Чаушеску з геноцидом, яку проводив свого часу в Камбоджі Поль Пот. Він закликав населення Румунії супротивлятися політиці ненависти.

Микола Руденко

ДЕРЖАВНЕ РАБСТВО

II.

На якій підставі я стверджую, що рабство в Совєтському Союзі лишилося майже в незмінному вигляді, не зважаючи на гласність і перебудову? Дуже просто: каторжна праця в'язнів, як і раніше, є вельми важливим фактором у всіх державних плянах. І це офіційно, без жодної мімікрії. Ніде, до речі, влада так суворо не домагається виконання виробничих плянів, як у виправно-трудових колоніях.

Бач, як „педагогічно" називаються совєтські концтабори, засновані на невільницькій праці: ВТУ, тобто виправно-трудові установи! Коли брати до уваги лише назву, то складається враження, що це справді якась педагогічна установа на зразок піонерського табору. Насправді ж у цих жорстоких установах людей утримують гірше від худоби — особливо це стосується харчування. Черви в каламутній баланді — річ буденна, їх просто належить виловлювати й викидати геть. Передбачена нормою спецвипічка обдаровує в'язнів таким глевтяком, що він більше годиться, як глина для скульпторів, ніж як хліб для людей; хліб, що в концтаборах, як це було завжди, є головним носієм кальрійности.

Невиконання норми тягне за собою покарання карцером, де людина потрапляє на таку норму харчування, якою були змушені задовольнитися ленінградці взимку 1941-42 років. При цьому байдуже, чому ти не виконуєш норму — твоїх пояснень ніхто не буде слухати. Хворим тебе вважатимуть лише тоді, коли ти впадеш і тебе доведеться нести на ношах до санчастини. Можуть навіть заморозити до смерті в карцері, як це зробили з Василем Стусом — і нікого за це не притягнуть до відповідальності. Просто слід уміти заактувати смерть зека.

Я міг би списати скільки завгодно паперу, розповідаючи про жорстокість „педагогічних" установ, які насправді є концтаборами фашистського типу, запляновавими в найвищих інстанціях задля рабської праці. Цілі армії рабів під дулами автоматів у сибірській тайзі валять ліс, у численних каменярнях ламають граніт і мармур, під землею добувають вугілля й залізну руду. І це ще не лихо — справжнє лихо приходить в уранових шахтах, звідки для в'язня вихід лише в могилу.

Чи задумувався хто-небудь над тим, чому в Совєтському Союзі така дешева електроенергія атомних станцій і чому вони, мов сатанинське намисто, притьмом здавили материнську шию України? Бо добування урану фактично нічого не коштує — його добувають державні раби. Звісно, це ще не повна відповідь — є національно-політична стратегія Москви: в разі протистояння московській імперії український народ можна винищити кількома десятками звичайних авіябомб, котрі „випадково" падатимуть на АЕС. Але ця тема вимагає окремої розмови.

Якщо ви звернетесь до високих державних осіб, вони вам пояснять: мовляв, жодного рабства в Совєтському Союзі немає — за працю в колонії (що вона примусова — ніхто не заперечуватиме) платять так само, як і на волі. Але ж при цьому забудуть повідомити: половина коштів, зароблених в'язнем, офіційно відраховується у державну кишеню. Із другої половини табірна адміністрація вираховує вартість одягу, харчування тощо — таким чином доволі часто в'язневі не залишається навіть сакраментальної п'ятірки, на яку він має право раз на місяць купити в табірній крамниці зубний порошок, мило, цигарки.

До цього слід додати найжахливіше, чим славляться совєтські концтабори для карних злочинців — безмежну владу над життям і смертю в'язня-трудівника (або потабірному „мужика") не стільки адміністрації, скільки професійно-злодійського кола на чолі зі „злодієм у законі". Якщо „мужик" не сплачує данину — тобто не віддає „паханові" (батькові) свої останні трудові карбованці — на нього чекають немилосердні побої, або й смертельний удар ножа в черево. Адміністрація здебільшого сама боїться „паханів" — отож намагається так оформити вбивство, щоб злодійська „аристократія" була задоволена. Безкомпромісних офіцерів-правдолюбів чекає смертельна розплата: їх програють у карти, мов звичайні мідяки. Той, хто програв, мусить піти і вбити офіцера, якому злочинна табірна зграя винесла смертельного вирока. Якщо не наважиться цього виконати, буде забитий сам.

Часом трапляється інший вихід — табірний „кум" (оперуповноважений) сховає такого боягуза у своєму кабінеті й підкаже написати кілька антисовєтських листівок. Відтак у самому ж таборі відбувається короткий суд — і карний злочинець потрапляє до політичних, де влада „пахана" кінчається. Але тепер для нього на багато років почалася підла кар'єра „суки", — або, як казали в тридцятих роках, сексота, що перекладається, як таємний співробітник КҐБ. Я про це розповідаю не з чужих вуст — я сам багато років прожив серед сексотів, що саме таким шляхом потрапили до нашого середовища. Вони відверто розповідали про цей непочесний шлях, але, як водиться, ставили крапку перед дверима КҐБ. Та ми й самі добре знали, що ці двері для них відчиняються щотижня.

Особливо тяжкі спомини залишили зустрічі з малолітніми злочинцями. Здебільшого вони потрапляють до в'язниці за дрібні крадіжки. А причиною крадіжок є злидні, пияттика батьків, повсякденний голод. І влада не знаходить нічого ліпшого, як штовхати по суті безневинних дванадцятилітніх дітей в обійми „паханів", які й стають їхніми справжніми вихователями.

Сама атмосфера цих „педагогічних" установ така, що там неминуче прищеплюється зневага до праці, виховується жорстокість і ненависть до людей, які не схожі на членів злодійського кола — отже „чужих". Виробляється свій „кодекс чести", своя мораль, свої неписані закони. Дитина виростає професійним злодієм чи бандитом. Але хто ж її такою зробив, якщо не сама влада?

Я дозволю собі процитувати листа в журнал „Огоньок" (ч. 27, 1988), що належить одному з колишніх концтабірних офіцерів. Лист такий типовий і так правдиво відтворює „педагогічні" переконання тюремників, що перед моєю уявою пройшла ціла галерея представників табірної адміністрації. Всі вони такі і за психологією, і за духовною (точніше — бездуховною) сутністю. Я вже згадував: якщо серед них трапляються розумніші й далекоглядніші, система їх знешкоджує з усією нещадністю. Причина такого відбору вельми проста: державі потрібні нові мільйони рабів, а не педагогічні вправи ліберальних мудрагелів.

Ось уривки із листа, написаного Г. Єнбаєвим — пенсіонером із Челябінська: „Із злочинцями нічого панькатись, вони отруюють суспільству життя... Я двадцять років пропрацював у ВТУ заступником по режиму і знаю, що це таке. Молоді хлопці прямо кажуть: це не колонія, а піонерський табір...

Виходячи на волю і не бажаючи приносити суспільству користі, вони знову скоюють злочини і тягнуть за собою нових злочинців.

Строки слід скоротити, а режим треба зробити іще жорстокішим... А наркоманів і алкашів слід посилати в

(Закінчення на стор. 4)

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ: 7-9-го ЖОВТНЯ У ВАШІНҐТОНІ ЗАКРІПІМ НАШУ ІСТОРИЧНУ ПРАВДУ!

Понад 70,000...

(Закінчення зі стор. 1)

Кардинала Глемпа представив присутнім керівник комітету святкувань о. Тарас Теодозій Янків, ЧСВВ, і попросив його до слвоа. Кардинал Глемп привітав усіх по-українськи „Слава Ісусу Христу", а дальше продовжував польською мовою, про минуле УКЦеркви. Він звернув увагу, що християнська Україна від самого початку була зв'язана з Вселенською Церквою. Він закликав щоб ми всі з трудної минувшини створили кращу майбутність. Любов своєї батьківщини є так важна, як любов своєї рідної Церкви й віри. Культура народу не знає границь і вона є висловом духа народу. Він згадував про багатство української церковної літургії, яку українські поселенці у вільних країнах світу передають іншим народам. Сьогодні згадуємо про 1000-літній процес евангелизації, який ще не закінчився. Ми йдемо з вірою в друге Тисячоліття, з надією в поміч Божої Матері. Його слово слухачі прийняли оваційно.

У папській авдиторії виступали хорові ансамблі, яких представляв українською мовою Володимир Луців, а польською Андрій Зборовський: український камерний хор при церкві ОО. Василіян у Варшаві, диригент Ярослав Полянсь кий; „Полонина", молодечий хор, диригент Михайло Дула; „Журавлі", диригент Роман Ревакович; український хор молоді з Кошаліна, диригент Я. Полянський і ансамбль „Лемковина", диригент Ярослав Трохановський.

Присутні нагороджували виконавців українських пісень довготривалими оплесками, а найбільше овацій дістав деклематор Петро Мурянка-Трохановський, автор поеми „Ой, верше, мій верше", зміст якого говорив про долю лемків: „Чи їм треба покидати свою рідну землю, яку вони так люблять і шукати притулку за морем, або де інде". Його деклямація при звуках оркестри викликала сльози в очах багатьох учасників того концерту.

Того самого дня, о год. 7-ій вечора на валах монастиря, стіна якого була вкрита білим полотном з великою іконою чудотворної Божої Матері, свв. Володимира і Ольги, відправлено Молебень до Пресвятої Богородиці.

Українські Владики під час відправ в Ченстохові.

Група польських єпископів під час Молебня на тлі чудотворної ікони Матері Божої з Дитятком.

О год. 7:30 вечора на площі перед монастирем українські й польські владики, духовенство з вірними з горіючими свічками в руках почали молитовний похід. На початку походу о. Андрій Шагала, ЧСВВ, виголосив зворушливу проповідь, присвячену 1000-літтю Хрищення України. Цей похід очолив Кардинал Глемп, Кардинал Францішек Махарскі, Кардинал Генрих Гульбіновіч, Патріярх Мирослав Іван Любачівський, Архиєпископ М. Марусин, Митрополит Максим Германюк, Митрополит Стефан Сулик, Єпископи Василь Г. Лостен, Мирон Дацюк, ЧСВВ, Михайло Гринчишин, ЧНІ, Михайло Кучмяк, Славомир Мікльош, 15 польських єпископів, 62 українських священиків і 40 польських священиків, багато монахів і монахинь. Всі вони разом з мирянами відправили 14 Молебнів перед шістьма станціями „Христової дороги". На усіх станціях були ікони, які зображували святих і мучеників Української Католицької Церкви.

Нічний концерт у базиліці, який відбувся о год. 2:30 над ранком був присвячений сибірським в'язням і мученикам УКЦеркви в Україні. Там виступав хор „Полонина", яким диригував о. Богдан М. Дрозд. Композиції до тексту слів і поезій Єтуса, Антонича, Шевченка і Рільке уложили о. Б. Дрозд і його брат Роман. Кілька пісень на гітарі відіграв Роман Гавран.

О год. 9-ій вранці Владика Сулик відправив на валах монастиря Молебень і виголосив проповідь, присвячену цим святкуванням.

О год. 10-ій вранці почалася Архиєрейська Служба Божа на валах монастиря, участь у якій взяли: Кардинал Глемп, Кардинал Махарскі, Кардинал Гульбіновіч, Патріярх Любачівський, Архиєпископ Марусин, Митрополити Германюк і Сулик, Єпископи Лостен, Дацюк, Гринчишин, Кучмяк, Мікльош, десятки польських єпископів і велике число українських і польських священиків (разом 111), багато монахів і монахинь, мирян і паломників. З Ню Йорку взяли участь о. П. Пащак, ЧСВВ, генеральний вікарій Стемфордської дієцезії, ігумен і парох церкви св. Юра; о. Петро Огірко парох церкви в Озон Парку і о. Олександер Гавкалюк, ЧСВВ, парох церкви в Асторії.

На початку Святої Літургії, о. Тарас Теодозій Янків, ЧСВВ, попросив до слова настоятеля монастиря о. Руфіна Абраміча. Він у своїй мові висловив признання усім працівникам Христового Виноградника, підкреслюючи, що чудотворна ікона Божої Матері з Дитятком „чекала на ваш прихід вже 600 років".

Митрат І. Мартиняк, як господар цих святкувань, відправляв Службу Божу разом з владиками.

Патріярх Любачівський у своїй проповіді дав огляд історії УКЦеркви, яка під цю пору на рідних землях веде свою працю в катакомбах. Він пригадав, що чудотворну ікону, яка знаходиться у базиліці монастиря ОО. Павлінів, привезено з княжого города Белза. При кінці своєї проповіді, він передав благословення Папи Івана Павла II для всіх учасників святкувань, а відтак польською мовою дякував Кардиналові Глемпові за запрошення, ОО. Павлінам за їх прихильне ставлення і представникам польського уряду, що брали участь в Богослуженні за їх доброзичливість, що українські владики і паломники могли бути в Ченстохові.

Відтак промовив Кардинал Глемп, який закликав щоб ми у новому Тисячоліттю разом будували кращу майбутність, йшли за голосом Папи Івана Павла II, який своєю місійною працею лучить усі народи. „Ваше перебування в Ченстохові відкриває нову польсько-українську добу".

Провідник паломників з Ню Йорку Юрій Штогрин, передав заступникові настоятеля монастиря Шимонові Стефановічові таблицю, на якій є напис українською, польською і англійською мовами: „Ченстохова 988-1988. З нагоди Святкувань Тисячоліття Хрищення України — паломники зі З'єдинених Стейтів Америки". Цю таблицю примістять в музейній частині базиліки.

Про це святкування згадувало польське радіо і телебачення 12-го вересня. Католицький тижневик „Тигоднік Повшехни" з 18-го вересня подав інтерв'ю з Патріярхом Любачівським у якому сказано: „З моєї розмови з ієрархами Польської Церкви, з примасом Польщі Юзефом Глемпом, я переконаний, що іменування греко-католицького єпископа в Польщі є справою неминучою. Процедура мусить виглядати в такий спосіб, що примас Польщі запропонує трьох кандидатів, з яких Папа вибере одного. Маю надію, що я сам буду могти третій раз приїхати до Польщі, щоб виєвятити нового єпископа. Це була б слідуюча велика подія в житті нашої спільноти в Польщі". Інтерв'ю з Патріярхом зробив Мацєй Козловскі, кореспондент „Тигодника Повшехнего", на Ясній Горі 10-го вересня.

Цей католицький тижневик на своїй першій сторінці подав велику знімку зі святкувань з поясненням, що в днях 10-го і 11-го вересня ц.р. відбуваються святкування Тисячолітнього Ювілею Хрищення Руси-України. У цих святкуваннях взяли участь Кардинал Мирослав Любачівський, Верховний Архиєпископ Львова і голова Української Католицької Церкви, єпископи цієї Церкви, що прибули з усіх сторін світу, а також ординарій вірних східнього обряду в Польщі Кардинал Глемп, Кардинали Махарскі й Гульбіновіч, як також велике число польських єпископів. Число вірних обох віровизнань, що брали участь у Святій Літургії, яку у східньому обряді служив Кардинал Любачівський, обчислено на понад 25,000. Було це найбільше згромадження вірних східнього обряду в Польщі від кільканадцяти років — писала газета.

Заступник настоятеля монастиря ОО. Павлінів, на запит автора цих рядків, оглянувши масу народу на площі перед валами монастиря і мирян на валах, сказав, що під час Служби Божої на площі й в монастирі було понад 70,000 осіб.

У вівторок, 13-го вересня Владики Марусин, Сулик і Лостен, митрат І. Мартиняк, генеральний вікарій на південну Польщу, о. Теодор Майкович і єпископ Стефан Москва з Перемишля, посвятили новозбудовану УКЦеркву св. Покрови в Команчі. Коло 2,000 вірних і паломників були учасниками посвячення церкви й хреста коло новозбудованої церкви. Т-во Об'єднання Лемків Канади зложило 4,000 дол. на будову цієї церкви, а Іван і Юліянна Оленичі, речники Т-ва, плянують відвідати знищені місця Лемківщини й відреставрувати придорожні знищені хрести.

У середу, 14-го вересня, паломники з Ню Йорку попрощали на спільній вечері в готелі „Форум" в Кракові свого єпископа В. Лостена, який в четвер відїхав до ЗСА.

Католицький тижневик „Неділя" з 11-го вересня, що виходить в Ченстохові, подав повний текст пастирського листа польського єпископату в справі відзначення Тисячоліття Руси-України, а в статті Войцеха Скродзкого „Міленійне Святкування Хрищення Руси-України в Лігниці" сказано, що перші великі урочистості, які зорганізувала УКЦерква в Польщі, відбулися в Лігниці, 27-28 серпня 1988 року, участь в яких брали: Кардинал Глемп, Кардинал Гульбіновіч, Єпископ Юзеф Паздра і Єпископ Альфонс Носсоля. Спільною Літургією з римо-католиками проводив о. митрат І. Мартиняк. На тих святкуваннях було коло 10,000 мирян, з того, 70 відсотків греко-католиків.

Відомий в Америці і Канаді із свого турне минулого року ансамбль „Лемковина" виступив на концерті. На задньому плані великий вишиваний портрет Папи Івана Павла II.

Хор Української Молоді під батутою Ярослава Полянського був одним із кількох ансамблів, які виступали на концерті. Зліва — заповідачі Андрій Зборовський і Володимир Луців

ЗАБАВА В ТРЕНТОНІ

Трентон, Н.Дж. (Ольга Фараонів). — Тут заплановано 19-им Відділом СУА та 25-ою станицею Українсько-Американських Ветеранів на суботу 1-го жовтня ц.р., о год. 9-ій вечора спільну осінню забаву з вечерою при звуках оркестри „Темпо", у церковній залі св. Юрія Переможця Аллентови — Ярдвілл вул. Вступ — 25 дол. від особи, а студенти 20 дол. Квитки на цю першу спільну імпрезу можна набути у членів СУА та УАВ.

ЦІНИ ВІД КВІТНЯ ДО ЧЕРВНЯ ц.р. зростали швидше, як це було передбачено, бо разом з тим підвищелася стопа інфляції понад передбачення Департаменту. Одначе ні одно ні друге не затурбувало помітно економістів чи біржові ринки.

ДО ПОСВЯЧЕННЯ СОБОРУ У ВАШІНҐТОНІ

Від часу, коли закуплено площу й оголошено архітектурний конкурс на проєкт собору Пресвятої Родини у Вашінгтоні у 1975 році, завершилась довга історія почину Отців Редемптористів! Пам'ятаємо посвячення Соборового осередку у 1980 році, коли то віддано до ужитку велику та малу залі, десять кляс і побічні кімнати, кухню і т.п. Тут почали відбуватися Богослужби. Це була перша фаза будови великої програми, яка включала теж сам собор, печеру Почаївської Богоматері, монументальний хрест Тисячоліття та резиденцію Отців.

Коли у грудні 1986 року почалася друга фаза будови — себто самого собору, що мав стояти на даху Соборового осередку, зацікавлення парафіян почало щораз більше зростати. Тоді дехто запитував архітекта: „Як то собор буде стояти на даху долішнього осередку? Чи видержить дах? Чи будуть сильними мури, щоб це все втримати?". Архітект заспокійливо казав, що всі фундаменти долішньої частини були обчислені разом із залізними колонами в стінах, щоб побудувати на них нагорі Собор — церкву.

Це був і концепт архітекта вибраного у конкурсі, з-поміж вісьмох інших українських архітектів у 1975 році. Ми запроєктували подвійну структуру — будівлю, де собор стоїть на даху долішньої частини. Тим створено майдан — терасу довкола Собору, щоб рівночасно дати можливість вигідних обрядових обходів. Подібно збудований славнозвісний Собор св. Андрія (архітект Растреллі) у столиці України в Києві, який панує над панорамою Києва.

У Вашінгтонському соборі здійснено ту саму ідею — собор стоїть на одному із найвищих місць столиці Америки.

Так пройшло Різдво 1986 року, й площа почала щораз більше заповнюватися залізними бальками, рамами та іншими залізними частинами для побудови залізного кістяка будівлі.

Парафіяни, які бачили рисунки проєкту чи малий модель цілої будови, все ж таки не мали уяви, як дійсно буде виглядати собор у всіх своїх розмірах і скільки він візьме місця. Поволі на протязі 1987 року будова набирала все більш реальних розмірів, — почали творитися об'єми просторів, появлялася зарисовка стін, формувалися отвори, вікна, входи, а далі — дахи. З тим усім зростало зацікавлення відносно верхів, а далі бань, бань, бань... „Чи добрі зроблять бані?" — тривожився архітект.

Архітект, відвідуючи будову, був під враженням запроєктованої ним споруди, перевірював рисунки, модель тощо. З дня на день зростали його очікування: чи все вийде правильно, чи будівничі не зробили помилок? На всі ці питання дало відповідь доперва завершення будови у всій її могутній скалі створених об'ємів, їхній височині, де є отой гін угору, невпинно, поступово, неначе ступаючи по вікнах догори, до верхів, до золотих бань... Сповнення мрії архітекта!

Призначення соборові імени Пресвятої Родини — Трьох Осіб дало саме архітектові поштовх до трідільности архітектури Собору, яка так гарно вкладається у нашу східню духовість.

Вийшовши з долини через масивні сходи, ми на терасі. Кам'яні стіни оточують Собор зі всіх сторін. Стіни з гарного каменя, квадратової форми вікна відповідають квадратовим вікнам долішнього осередку, що в свою чергу дає архітектурне пов'язання цілої будови, цілого ансамблю. Низькі кам'яні стіни собору накриті малим дахом, що оббігає Собор довкруги. Це є те славне опоясаніє — це одна із найбільш відомих і характеристичних елементів українських церков. Опоясаніє це у задумі архітекта стало отією ланкою, що сполучила архітектуру нашого собору із архітектурою карпатських і підкарпатських церков. Далі з цього опоясанія даху виростають дальші особливості стіни Собору, виконані з ужиттям залізної конструкції „кістяка" потужних рам, які створюють об'єми. Стіни ці є нахилені до середини, що у висліді ще більш скріпляє вертикальність архітектури, отой гін вгору: собор неначе пнеться до неба. Похилені стіни дають більшу стабільність будові і наче роблять легшими верхні архітектурні форми, бо вони не давлять долішньої форми і від цього є легкою вся архітектурна композиція. Висота споруди теж здається вищою і більшою. Нахил стін до середини приймається тож за законом оптичного сприймання предметів у просторі.

Собор складається із трьох об'ємів, трьох мас — просторів архітектури, з яких середній об'єм традиційно є найбільший розміром і найвищий. Усі три об'єми — верхи закінчені вежами восьмикутного традиційного пляну, де уміло застосовано металь і камінь, що дає оригінальність. Чотири вікна у кожному підбаннику вглиблені у своє оформлення, яке дає сильну гру світла й тіней, створюючи мальовничість своєю появою. Оці вежі накриті золотими банями, які, хоч традиційної „грушкової" форми, все ж таки це не копіювання історичних форм, бо вся архітектура Собору сучасна і конструкціями й матеріялами.

Собор — це модерна інтерпретація типової української церковної архітектури: тризубної, тридільної, із трьома верхами — вежами, трьома банями, це церква, подібних якій стрічаємо по цілій Україні. Число їх велике: від Лемківщини, Перемишля (церква Різдва Богородиці і друга — церква Успення Богородиці), від Карпатських гір до Львова (св. Миколи, Успенська церква), до Вінниці (церква св. Миколи), до Чернігова та Києва (Покровська церква архітекта Григоровича-Барського), чи врешті на Слобожанщині, Покровський собор у Харкові (поставлений на нижньому корпусі трапезної, значить — подвійно як у Вашінгтоні).

Тридільна архітектурна композиція, як бачимо, не обмежувалася до дерев'яних карпатських гір, але виявлялася теж скрізь у мурованих церквах. Це і незвичайне і оригінальне явище генія української культури, закорінене по всій Україні! Тому наш собор у Вашінгтоні має повне право величатися збереженням традиції української архітектури. До собору ведуть сходи із двох сторін і серединою доходять до соборового входу, понад яким виринає малий об'єм, де приміщені хори; на чоловій стіні буде вміщена мозаїка, що зображуватиме картину хрищення Києва. Зовнішня стіна над сходами має кам'яне оформлення, де буде мозаїка апостолів слов'ян: св. Кирила і св. Методія, учні яких хрестили Перемишль, родинне місто архітекта.

Другий вхід до собору йде із паркувальної площі через малу, легку рампу, що має змогу оминути монументальні сходи, що, може, уживати не під силу всім. На це дозволила конфігурація самої площі та плянування розміщення.

По розі тераси — майдану, що оточує Собор, є струнка дзвіниця, яка має сім дзвонів, вони вже працюють. Дзвіниця (висота її 30 метрів — 97 стіп) аж запаморочує глядача і має своє „опоясаніє" із малим дашком, що відповідає „опоясанію" собору. На вершку має вона золоту вежечку із банею. Чотири залізні стовпи творять цю дзвіницю.

Як сказано, посвячення відбудеться 25-го вересня 1988 року. Ця друга фаза будови обмежилась до зовнішнього собору. Бракує ще закінчення огорожі „парапету", тераси — майдану довкола собору, виложення цієї тераси кам'яними плитами включно із трьома степенями при вході до собору сходів, а далі огорожі тих головних сходів. Треба ще викінчити внутрішні сходи поміж долішнім Осередком вгору до собору, а далі до хорів; врешті улаштування додаткових санітарних приміщень, щоб виконати повністю другу фазу будови.

Тоді залишиться третя фаза будови — внутрішнє викінчення собору: стін, підлоги, стелі, вікон, дверей, електричного освітлення, огрівання, охолодження і так далі і врешті — покрити собор іконографією, для якої архітект приготовив відповідні площі на стінах тощо.

Треба ще пам'ятати про будову печери („гротто") Почаївської Богородиці, понад нею — монументальний залізних хрест „Тисячоліття", і на кінці це резиденція Отців Редемптористів, котрі з відданістю розпочали реалізувати цей незвичайно вдалий і амбітний задум, гідний столиці Америки. Парохом тепер тут є новопоставлений Владика Михайло Кучмяк, а помічником став о. Йосиф Денищук, відомий з його подорожувань по цілій Америці та Канаді, директор будівельної кампанії.

Мирослав Німців,
інженер-архітект

Собор Пресвятої Родини у Вашінгтоні. Д.К.

Державне...

(Закінчення зі стор. 2)

(Закінчення зі стор. 2)

тайгу на півроку і хай пиляють ліс. (Тобто людей, яких не засудили, а лише взяли на лікування! — М. Р.) Як рукою зніме дурощі. Не усвідомив — знову туди. І ліки будуть в аптеках, і одеколон на прилавках. І смогонщиків таким же способом. І нічого володитись із цією поганню. А то багато розвелося жалісних і від цього порядку немає.

Бач, як для табірного режимника все просто. Жодних тобі проблем — лишень загвинчуй гайки так, щоб кривавий піт сочився. Саме це він і вважає справжнім вихованням, бо його самого так виховали.

Було б хибно гадати, що це лист із минулого — пенітенціярна система в Совєтському Союзі за роки перебудови ніскільки не змінилася і в її основі ніхто не передбачає жодних змін. Та це й зрозуміло: зміни можливі лише в тому разі, якщо держава поставить собі за мету виховання вільних громадян, а не рабів. У цьому випадку рабська праця в таборах повинна бути замінена працею добровільною і лише в тій галузі, яку в'язень обирає сам.

Держава не має права будь-яким чином наживатися на праці в'язнів — інакше вона безпосередньо зацікавлена в розростанні тюрем і концтаборів. А це таке велике лихо для суспільства, що його можна назвати смертельним. До речі, сьогодні такі думки вже почали з'являтися на сторінках совєтської преси. Ось, що пише з цього приводу в журналі „Огоньок" (ч. 32, 1988) Леонід Нікітінський:

„Можливо, сама система ВТУ не бажає змін? Адже її звичайна економічна логіка така: якщо колонії не виконують плану, слід посадити сюди якомога більше народу. А що ж вони, прапорщики й капітани з травмованою психікою, будуть робити, якщо злочинці й справді почнуть перевиховуватись?

Автор „Огонька" цим невеликим абзацом підтвердив майже все, про що ми говорили на попередніх сторінках. Йому не вільно лишень довести свою власну думку до логічного завершення: не бажає змін не лише система ВТУ (сучасний ГУЛаг — не бажає змін сама кремлівська олігархія: чим можна замінити безкоштовну працю чотирьох мільйонів рабів? Хто буде добувати уран для атомних електростанцій? Легко набрати десятки схожих запитань: хто, хто, хто?..

Одного покищо не розуміють у Кремлі: першопричина пиятики, наркоманії, проституції, всенародної апатії, бракоробства, злочинности та інших болючих виразок суспільства — понад шість десятиліть державного рабства. Совєтська держава нагадує хворого, який щодня ковтаючи цвяхи, скаржиться на шлунок.

Не розуміють кремлівські верховоди й того, що рано чи пізно серед совєтських рабів з'явиться свій Спартак. Неминуче з'явиться! Військо в нього вже готове — прийдуть усі, хто засвоїв науку ненависти в концтаборах. А таких десятки мільйонів. На своїх численних етапах я чув не раз, кого вони збираються різати — вони цього не ховають: **комуністів.**

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 25-го ВЕРЕСНЯ 1988 р.

Асторія, Н. Й. Місячні збори Т-ва св. Миколая — 5-ий Відд. УНС, о год. 5-ій по пол. в церковній залі при 37-09 31-ій авеню. На порядку дня є важні справи. Просимо взяти участь. — В. Левенець, гол., М. Климищин, секретарка